

Lapin Yliopisto

Oikeustieteiden tiedekunta

Prosessioikeus

PROSESSIOIKEUS II (OAIT1104)

Tentti 3.8.2015

Tentissä jaetaan ensin oikeustapauskysymykset eli kysymykset 1-3, joiden ratkaisemisessa saa käyttää lakikirjaa. Noin tentin puolivälissä kerätään lakikirjat pois ja samalla jaetaan kysymykset 4 - 6. Tämän jälkeen voi vielä vastata oikeustapauskysymyksiin ilman lakikirjan apua.

HUOM! Jokainen vastaus kirjoitetaan eri vastauspaperille, vastaajan nimi jokaiseen paperiin.

Anna perusteltu vastaus tapauksiin soveltuvat lainkohdat asiayhteydessä mainiten (ei erillisenä luettelona). Sovella lainkohtia tapauksen faktoihin (älä yksinomaan selosta säännöksen sisältöä ilman kytkentää tapaukseen). Tapausten aineellista puolta ei tarvitse pohtia.

Oikeustapaus 1 (8 p.)

Korkein oikeus on myöntänyt apulaisvaltakunnansyyttäjälle ja A:lle valitusluvan lahjuksen ottamista ynnä muuta koskevassa asiassa. Korkeimmassa oikeudessa asia on jaettu esiteltäväksi määräaikaisena esittelijäneuvoksena toimivalle X:lle. X on virkavapaana Helsingin syyttäjänviraston kihlakunnansyyttäjän virasta. Apulaisvaltakunnansyyttäjä on pyytänyt, että Korkein oikeus ottaa viran puolesta kantaa siihen, onko X syyttäjän virastaan huolimatta esteetön toimimaan asiassa esittelijänä. Apulaisvaltakunnansyyttäjä on katsonut, että X ei ole esteellinen.

Korkein oikeus toteaa, että X on työskennellyt syyttäjän tehtävissä vuodesta 2004 alkaen ja vuonna 2007 hänet on nimitetty Helsingin syyttäjänviraston kihlakunnansyyttäjän vakinaiseen virkaan, josta on hän nyt virkavapaana tultuaan nimitetyksi viideksi vuodeksi 1.5.2012 - 30.4.2017 Korkeimman oikeuden määräaikaisen esittelijäneuvoksen virkaan.

KYSYMYS:

Vastaa perustellen ja relevantit oikeusohjeet mainiten onko tässä apulaisvaltakunnansyyttäjän itsensä ajamassa asiassa X esteellinen toimimaan esittelijänä sen vuoksi, että hänen vakinainen virkansa on kihlakunnansyyttäjän virka, josta hän on virkavapaana. Asiassa ei ole väitetty, että apulaisvaltakunnansyyttäjä olisi vaikuttanut tai pyrkinyt vaikuttamaan X:ään tässä asiassa tai että X:llä olisi henkilökohtaista sidettä asianosaisiin.

Oikeustapaus 2 (12 p.)

X:ää oli eräässä asunnossa pahoinpidelty nyrkeillä lyömällä ja potkimalla niin, että hän oli pahoinpitelyn johdosta kuollut. Tämän vuoksi virallinen syyttäjä vaati teonkuvauksessaan, että tapahtumahetkellä asunnossa olleet A ja B tuomitaan rangaistukseen, A törkeästä pahoinpitelystä ja törkeästä kuolemantuottamuksesta sekä B törkeästä pahoinpitelystä. Syyttäjä katsoi etteivät syytetyt olleet toimineet yhteisymmärryksessä tekijäkumppaneina, vaan syyttäjän mukaan B oli pahoinpidelty X:ää ennen A:n tekoja. X:n oikeudenomistajat puolestaan vaativat rangaistusta B:lle törkeästä pahoinpitelystä ja törkeästä kuolemantuottamuksesta sekä A:lle heitteillepanosta.

Käräjäoikeuden tuomio

Käräjäoikeus tuomitsi rangaistukseen A:n törkeästä pahoinpitelystä ja törkeästä kuolemantuottamuksesta sekä B:n pahoinpitelystä. Käräjäoikeus hylkäsi X:n oikeudenomistajien B:hen kohdistaman syytteen törkeästä pahoinpitelystä ja törkeästä kuolemantuottamuksesta.

Vaasan hovioikeuden tuomio

X:n oikeudenomistajat sekä A ja B valittivat hovioikeuteen. X:n oikeudenomistajat uudistivat käräjäoikeudessa esittämänsä vaatimuksen, että B oli tuomittava rangaistukseen X:ään kohdistuneesta törkeästä pahoinpitelystä ja kuolemantuottamuksesta. A vaati ensisijaisesti syytteiden hylkäämistä. B vaati syytteen hylkäämistä tai teon katsomista korkeintaan lieväksi pahoinpitelyksi.

Syyttäjä uudisti hovioikeudessa käräjäoikeudessa esittämänsä teonkuvauksen.

Hovioikeus, joka toimitti asiassa pääkäsittelyn, totesi yhteenvetonaan, että X:ää oli pahoinpidelty osittain lyömällä käsin ja osittain jalalla potkimalla tai polkemalla. Kuolettava vamma oli aiheutettu kylkeen kohdistuneella voimakkaalla väkivallalla. Varmuutta ei ollut siitä, oliko A vai B tämän tehnyt.

Johtopäätös näytöstä oli se, että molemmat syytetyt olivat olleet asunnossa kuolemaan johtaneen pahoinpitelyn aikana ja että he olivat yhdessä osallistuneet X:n pahoinpitelyyn ja suhtautuneet välinpitämättömästi siihen, että X voi kuolla pahoinpitelyn seurauksena. A:n ja B:n osallisuutta X:n kuolemaan johtaneisiin tapahtumiin oli kokonaisvaltaisesti arvioituna pidettävä samanveroisena. Hovioikeuden mukaan sekä A että B olivat yhteisymmärryksessä pahoinpidelleet X:ää ja aiheuttaneet tälle ruumiinvammoja, joista oli aiheutunut kuolema. A ja B olivat siten tekijäkumppaneina syyllistyneet törkeään pahoinpitelyyn ja törkeään kuolemantuottamukseen.

Näillä perusteilla hovioikeus tuomitsi myös B:n rangaistukseen X:ään kohdistuneesta törkeästä pahoinpitelystä ja törkeästä kuolemantuottamuksesta.

KYSYMYS:

Korkeimman oikeuden mukaan Vaasan hovioikeus ei menetellyt asiassa voimassa olevan oikeuden mukaisesti. Mitä oikeusohjetta hovioikeus asiassa rikkoi? Miksi sanottu oikeusohje on otettu Suomen lainsäädäntöön ja minkälaisia haittavaikutuksia oikeusohjeen noudattamisella saattaa olla ja miten näitä mahdollisia haittavaikutuksia voidaan vähentää?

Vastauksessa ei tarvitse ottaa kantaa näytön arviointiin liittyviin kysymyksiin.

Oikeustapaus 3. (10 p.)

Malla Multa osti Reijo Rempalta pienen, viiden hehtaarin suuruisen maatilan, jossa on 1950-luvulla rakennettu soma niin sanottu mummonmökki ja pihasauna. Maatila sijaitsee Sinetän kylässä Rovaniemellä. Kauppa tehtiin syyskuussa 2014. Toukokuussa 2015 Multa huomasi mökissä outoa ummehtunutta hajua. Mallan rakennusmestari ystävä repi ulkolaudoitusta muutaman rivin ja alta paljastuivat homeiset ja osin lahonneet hirret. Mullan ”punainen mökki ja perunamaa” – unelma romahti hetkessä ja edessä olisi noin 50 000 euroa maksava remontti. Multa kääntyi Rempan puoleen, mutta tämä kiisti jyrkästi olevansa korvausvelvollinen, koska talo oli hyvässä kunnossa myytäessä. Remppa ihmetteli, miten vuosikymmeniä kestänyt talo yht’äkkiä lahoaa Mullan käsissä. Remppa epäili, ettei Multa ollut osannut talven aikana lämmittää taloa kunnolla ja oli pitänyt toista huoneista säästöyistä kylmiltään koko lauhan ja sateisen talven. Amatöörimäistä toimintaa.

Kun Remppa ei ollut sovintohaluinen eikä myöntänyt virhettä talossa, Malla Multa kääntyi lakimiehen Laila Lakila puoleen ja nosti hänen avustamaan kanteen Remppaa vastaan. Lakila on niin sanottu luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja. Kanne nostettiin Oulun kärjäoikeudessa, jonka toimialueella Rempalla on vakituinen asunto.

Valmisteluistunnossa Remppa, joka oli paikalla itse ilman avustajaa, totesi heti kärjätuomari Bertta Hertalle, että kanne on nostettu väärässä tuomioistuimessa, koska kiinteistö sijaitsee Lapin kärjäoikeuden alueella. Lisäksi Remppa kiisti Lakilan pätevyuden esiintyä oikeudenkäynnissä, joka koskee kiinteistöä. Lupalakimiehet saavat hoitaa ainoastaan hakemusasioita.

Keskustelua jatkettiin kärjätuomari Bertta Hertan johdolla. Vajaan tunnin keskustelun jälkeen, kun vaatimukset ja väitteet oli puolin ja toisin esitetty, Hertta tiedusteli asianosaisilta, olisivatko he halukkaita siirtymään asiassa tuomioistuinsovitteluun. Hertta ilmoitti voivansa ryhtyä sovittelijaksi asiassa.

Remppa suostui oitis, koska hyväpuheisena ihmisenä varmaan pärjäisi Malla Multaa vastaan, vaikka tällä on apunaan lakimies. Multa sen sijaan epäröi ja veti Lakilan syrjemmälle ja tiedusteli tältä seuraavaa:

- voiko Hertta tuosta vain jatkaa sovittelijana?
- eikö ole epäreilua, että Rempalla ei ole avustajaa ja hän rehvakkaasti ajattelee pärjäävänsä ilmankin?
- voiko Multa – jos tulee katumapäälle – ilmoittaa tuomioistuinsovittelun aikana, että haluaakin normaaliin oikeudenkäyntiin?
- kuka vastaa sovittelun kuluista?
- jos hän tunnustaa sovittelussa, että on tosiaan pitänyt huoneita kylmillään, saako Remppa tästä sellaisen tiedon, että voi käyttää sitä mahdollisessa oikeudenkäynnissä?
- jos sovintoon päästään, paneeko ulosottomies sen täytäntöön?

Anna perusteltu vastaus Rempan väitteisiin ja Mullan kysymyksiin. Mainitse sovellettavat pykälät asiayhteyksissään. Älä turhaan toista pykälän sisältöä, vaan sovela sitä tapaukseen.

Lapin yliopisto
Oikeustieteiden tiedekunta

PROSESSIOIKEUS II (OAI01104)

Tentti 3.8.2015

Kysymykset 4 – 6 jaetaan n. klo 12.30, kun lakikirjat on kerätty pois

4. Syyttäjän velvollisuus ajaa asianomistajan yksityisoikeudellisia vaatimuksia? (12 p; vastaustila enintään 2 sivua, vastaaminen keskiaukeamalle suositeltavaa)

5. Rikosasian asianomistajan ja siviiliasian asianosaisen totuusvelvollisuus? (8 p; vastaustila enintään 2 sivua, vastaaminen keskiaukeamalle suositeltavaa)

6. Välitystuomion täytäntöönpano? (10 p; vastaustila enintään 2 sivua)